

Zadeva C-394/22**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

15. junij 2022

Predložitveno sodišče:

Hof van beroep te Antwerpen (Belgija)

Datum predložitvene odločbe:

7. junij 2022

Tožeča stranka:

Oilchart International NV

Toženi stranki:

O.W. Bunker (Netherlands) BV

ING Bank NV

Predmet postopka v glavni stvari

Spor se nanaša na terjatev tožeče stranke, nizozemske družbe Oilchart international NV, za plačilo računa za oskrbo morskega plovila z gorivom v pristanišču Sluiskil (Nizozemska). Ko je dolžnik postal insolventen, ta račun še vedno ni bil plačan. Na podlagi določb v bančnih garancijah je bila pri belgijskem sodišču je vložena tožba zaradi plačila.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU se nanaša na vprašanje, ali je belgijsko sodišče pristojno v primeru, v katerem je treba, prvič, ugotoviti, ali se za terjatev uporabijo posebne določbe nizozemskega faillissementswet (zakon o stečajju), ki omogočajo, da se ta terjatev uveljavlja zunaj stečaja, in, drugič, ugotoviti, ali se lahko taka terjatev uveljavlja hkrati s terjatvijo za plačilo iz stečajne mase, ki se na Nizozemskem prijavi stečajnemu upravitelju. Predložitveno sodišče se sprašuje tudi, ali so navedene nizozemske

določbe v nasprotju s členom 3(1) Uredbe št. 1346/2000 (v nadaljevanju: Uredba o insolventnosti).

Vprašanji za predhodno odločanje

(a)

Ali je treba člen 1(2)(b) Uredbe št. 1215/2012 v povezavi s členom 3(1) Uredbe št. 1346/2000 o insolventnosti razlagati tako, da pojem „stečaj, postopki v zvezi z likvidacijo plačilno nesposobnih podjetij ali drugih pravnih oseb, postopki prisilne poravnave in podobni postopki“ iz člena 1(2)(b) Uredbe št. 1215/2012 vključuje tudi postopek, v katerem je terjatev v tožbi opisana kot navadna poslovna terjatev, ne da bi bil omenjen že začet stečajni postopek zoper toženo stranko, pri čemer dejanska pravna podlaga te terjatve temelji na posebnih določbah o odstopanju iz nizozemskega insolvenčnega prava (člen 25(2) nizozemskega Wet van 30 september 1893, op het faillissement en de surséance van betaling (zakon z dne 30. septembra 1893 o stečaju in prisilni poravnavi, v nadaljevanju: NFW), in pri čemer:

- je treba ugotoviti, ali je treba tako terjatev šteti za terjatev, ki jo je mogoče preizkusiti (člen 26 v povezavi s členom 110 NFW), ali za terjatev, ki je ni mogoče preizkusiti (člen 25(2)NFW), in
- je treba vprašanje, ali je mogoče hkrati uveljavljati obe terjatvi in ali se medsebojno ne izključujeta glede na posebne pravne posledice vsake od njiju (vključno z možnostjo unovčenja bančne garancije, izdane po stečaju), presoditi v skladu s posebnimi pravili nizozemskega insolvenčnega prava?

Dalje,

(b)

ali je mogoče določbe člena 25(2) NFW šteti za skladne s členom 3(1) Uredbe št. 1346/2000 o insolventnosti v delu, v katerem je s to določbo omogočeno, da se taka terjatev (člen 25(2) NFW) uveljavlja pri sodišču druge države članice namesto pri stečajnem sodišču države članice, v kateri je bil stečajni postopek začet?

Navedene določbe prava Unije

Uredba (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (prenovitev), člen 1(2)(b)

Uredba Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti, člen 3(1)

Navedene določbe nacionalnega prava

Wet van 30 september 1893, op het faillissement en de surséance van betaling (zakon z dne 30. septembra 1893 o stečaju in prisilni poravnavi) (nizozemski zakon o stečaju), člani 25, 26 in 110

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 Družba OW Bunker (Netherlands) BV (v nadaljevanju: OWB NL) je ena od družb v danski skupini OWB. Tožeča stranka je po navodilu družbe OWB NL v pristanišče Sluiskil (Nizozemska) dobavila gorivo morskemu plovilu ms Evita K. Tožeča stranka je za to izstavila račun v znesku 116.471,45 USD, ki pa je zaradi insolventnosti družbe OWB NL ostal neplačan.
- 2 Ker je tožeča stranka po nastopu insolventnosti družbe OWB NL zasegla več ladij, da bi prejela plačilo za dobavljeno gorivo, je tožeča stranka je od zadevnih lastnikov ladij pridobila bančne garancije za to, da se odpove zasegu. V teh garancijah je bilo določeno, da se lahko unovčijo na podlagi „sodne ali arbitražne odločbe, izdane v Belgiji, proti družbi OWB NL“ ali proti lastniku ladje.
- 3 Pred insolventnostjo je banka ING Bank NV (v nadaljevanju: ING) skupaj z drugimi bankami odobrila kredit. Kot zavarovanje so različni subjekti skupine OWB, vključno z OWB NL, na banko ING prenesli svoje v tistem trenutku obstoječe in prihodnje terjatve do končnih uporabnikov. Banka ING je kot intervenientka vstopila v postopek in zahtevala, naj se prepove unovčenje bančnih garancij ali drugega zavarovanja za morsko plovilo, ki je bilo oskrbljeno z gorivom, pred zaključkom stečaja družbe OWB NL.
- 4 Sodišče je na prvi stopnji odločilo, da tožba tožeče stranke proti družbi OWB NL ni dopustna. V zvezi z zahtevkom banke ING se je izreklo za mednarodno nepristojno. Predložitveno sodišče je v pritožbenem postopku ugotovilo, da se šteje, da je tožena stranka, družba OWB NL, s tem, da se tako kot na prvi stopnji ni udeležila prvega naroka, na podlagi člena 28(1) Uredbe št. 1215/2012 (v nadaljevanju: Uredba Bruselj Ia) izpodbijala mednarodno pristojnost sodišča. V skladu s tem členom mora sodišče ob odsotnosti tožene stranke najprej preveriti, ali je na podlagi te uredbe pristojno.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 5 Tožeča stranka zahteva plačilo neplačanega računa za dobavljeno gorivo. V tožbi naj stečajni postopek zoper družbo OWB NL, ki je takrat trajal že štiri mesece, ne bi bil omenjen; terjatev pa naj bi bila opisana kot navadna civilnopravna poslovna terjatev. Vendar naj bi tožeča stranka v predlogih trdila, da njena terjatev temelji na členu 25(2) NFW.

- 6 Ta člen 25 NFW se nanaša na terjatve, ki jih ni mogoče preizkusiti. Te se razlikujejo od navadnih terjatev, ki jih je mogoče preizkusiti (in ki se imenujejo tudi stečajne terjatve) in ki jih upnik prijavi stečajnemu upravitelju, da bi dobil poplačilo iz stečajne mase (v nizozemskem insolvenčnem pravu so to terjatve na podlagi člena 26 v povezavi s členom 110 NFW). Predložitveno sodišče jih imenuje tudi terjatve „iz stečajne mase“. Terjatve, ki jih ni mogoče preizkusiti, za katere gre v členu 25(1) NFW, so terjatve, ki se nanašajo neposredno na stečajno maso, kakršne so stvarnopravne pravice. Te terjatve se prijavijo stečajnemu upravitelju. Vendar je v skladu s členom 25(2) NFW mogoče terjatve, ki jih ni mogoče preizkusiti, razen na stečajnega upravitelja nasloviti tudi neposredno na pravno osebo v stečaju. V primeru takih terjatev „zunaj stečajne mase“ sodba na podlagi tega drugega odstavka ne učinkuje proti stečajni masi. Te terjatve se zato nanašajo zgolj na stečajnega dolžnika osebno.
- 7 Predložitveno sodišče pojasnjuje, da želi tožeča stranka s terjatvijo „zunaj stečajne mase“ očitno doseči unovčenje bančnih garancij, izdanih po nastopu insolventnosti družbe OWB NL. V vmesnem času je tožeča stranka istočasno kot v obravnavani zadevi pri stečajnem upravitelju na Nizozemskem za poplačilo „iz stečajne mase“ prijavila navadno terjatev, ki jo je mogoče preizkusiti.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 8 Predložitveno sodišče z vprašanjema za predhodno odločanje sprašuje, ali je pristojno. Za tak primer gre le, če terjatev ni povezana s stečajem. Člen 1(2)(b) Uredbe Bruselj Ia namreč določa, da se ta uredba ne uporablja za „stečaj, postopke v zvezi z likvidacijo plačilno nesposobnih podjetij ali drugih pravnih oseb, postopke prisilne poravnave in podobne postopke“. Poleg tega je v skladu s členom 3(1) Uredbe o insolventnosti država članica, na ozemlju katere je bil začet postopek v primeru insolventnosti – v obravnavani zadevi Nizozemska – mednarodno pristojna tudi za obravnavo tožb, ki so vložene neposredno na podlagi teh postopkov in so z njimi tesno povezane (glej tudi sodbo z dne 12. februarja 2009, Seagon, C-339/07, EU:C:2009:83).
- 9 Za določitev sodne pristojnosti ni odločilen procesni okvir tožbe, temveč njena pravna podlaga. Ugotoviti je treba, ali pravica oziroma obveznost, ki je podlaga za tožbo, izhaja iz splošnih predpisov civilnega in gospodarskega prava ali iz pravil o odstopanjih, ki so značilna za postopke zaradi insolventnosti (sodba z dne 6. februarja 2019, NK, C-535/17, EU:C:2019:96, točka 28). Poleg tega je v skladu s sodno prakso Sodišča za ugotovitev, ali se uporabi izključitev iz člena 1(2)(b) Uredbe št. 44/2001, odločilna stopnja povezave med tožbo in postopkom zaradi insolventnosti (sodba z dne 9. novembra 2017, Tünkers France in Tünkers Maschinenbau, C-641/16, EU:C:2017:847, točka 28 in navedena sodna praksa).
- 10 Glede na to sodno prakso je za pristojnost predložitvenega sodišča pomembno, ali je obravnavana terjatev dejansko terjatev „zunaj stečajne mase“ na podlagi člena 25(2) NFW, kot trdi tožeča stranka, ali pa jo je treba šteti za navadno terjatev, ki

jo je mogoče preizkusiti, „iz stečajne mase“ na podlagi člena 26 v povezavi s členom 110 NFW (za to razlikovanje glej točko 6 zgoraj). Kot je navedeno v točki 8, je predložitveno sodišče na podlagi člena 1(2)(b) Uredbe Bruselj Ia in člena 3(1) Uredbe o insolventnosti pristojno le za terjatve, ki niso povezane s stečajem. To bi lahko veljalo za terjatev „zunaj stečajne mase“, zagotovo pa ne za terjatev „iz stečajne mase“, kakršna je terjatev, prijavljena pri stečajnem upravitelju na Nizozemskem. Če je zadevna terjatev terjatev „zunaj stečajne mase“, poleg tega ni jasno, ali je mogoče obe terjatvi uveljavljati hkrati, eno v Belgiji, drugo pa na Nizozemskem.

- 11 Sodišče mora pred vsemi drugimi vprašanji ugotoviti, ali je pristojno, tako da ni jasno, ali lahko predložitveno sodišče odloči o kvalifikaciji terjatve.
- 12 V bančnih garancijah, ki jih želi tožeča stranka unovčiti na podlagi sodne odločbe, ki naj bi jo pridobila s tožbo (glej točko 2 zgoraj), ni nikjer navedeno, katera vrsta terjatve je lahko podlaga zanje. Zato ni jasno, ali je zahtevana sodba proti družbi OWB NL sodba na podlagi navadne terjatve, ki jo je mogoče preizkusiti, „iz stečajne mase“ na podlagi člena 26 v povezavi s členom 110 NFW ali pa gre za sodbo na podlagi postopka „zunaj stečajne mase“ v smislu člena 25(2) NFW, ki se nanaša na stečajnega dolžnika osebno. Vendar je iz pravnih mnenj, ki so jih predložile stranke, razvidno, da naj teh garancij ne bi bilo mogoče unovčiti na podlagi sodbe „iz stečajne mase“.
- 13 Hkrati se zdi, da je na vprašanje, ali je mogoče terjatev uveljavljati „zunaj stečajne mase“, če je bila pri stečajnem upravitelju že uveljavljana navadna terjatev, ki jo je mogoče preizkusiti, „iz stečajne mase“, mogoče odgovoriti zgolj na podlagi pravil nizozemskega insolvenčnega prava, ne pa pravil splošnega civilnega in gospodarskega prava. Končni namen terjatve je namreč doseči plačilo neplačanega računa zunaj stečajnega postopka z unovčenjem bančne garancije. V zvezi s tem se predložitveno sodišče sklicuje tudi na uvodno izjavo 4 Uredbe o insolventnosti. V njej je navedeno, da se je „[z]a pravilno delovanje notranjega trga [...] treba izogibati spodbujanju strank k prenosu premoženja ali sodnih postopkov iz ene države članice v drugo, da bi se tako skušal doseči ugodnejši pravni položaj (t. i. ‚forum shopping‘)“.
- 14 Zato se postavlja vprašanje, ali je treba člen 1(2)(b) Uredbe Bruselj Ia razlagati tako, da je zgolj nizozemsko sodišče v kraju, kjer je bil začet stečajni postopek, pristojno za odločitev, ali v tem postopku obstaja terjatev „iz stečajne mase“ ali „zunaj stečajne mase“ in ali se lahko obe vrsti terjatev uveljavljata hkrati.
- 15 Predložitveno sodišče poleg tega sprašuje, ali je člen 25(2) NFW združljiv z Uredbo o insolventnosti, če bi bilo z njim omogočeno uveljavljanje take terjatve pri sodišču, ki ni sodišče države članice, v kateri se je začel stečajni postopek.